

Nato-keskustelun sietämätön vaikeus

Puolustusliitto Nato on herättänyt vilkasta keskustelua viime viikkoina Suomessa. Ensin puhemies Paavo Lipponen kielsi Turun Sanomien kirjoituksessaan (23.10.) puolueita käymässä vaalien alla lainkaan keskustelua Natosta. Lipponen toivoi, että puolueet tuntisivat vastuullisuutta, eivätkä vaalien alla lukitsisi kantojaan. Ehkä puhemies tunsii vielä syyllisyyttä presidenttivaalien aikaisesta toiminnastaan. Tuolloin hän arvosteli Kokoomuksen Sauli Niinistöä liiallisesta Nato-myötämielisyydestä. Silloin jäsenyys tarkoitti Lipposen mukaan liittoutumista Yhdysvaltain kanssa.

Sittemmin Lipponen on löytänyt oman itsensä jälleen. Nyt hän toistaa tarvetta kuulua kaikkiin merkittäviin läntisten demokratioiden yhteistyöjärjestöihin. Lipponen näkee tarpeelliseksi poliittisesti läheisemmän Nato-suhteen Suomen kansainvälisen uskottavuuden ylläpitämiseksi. Puhemies viittaa myös Suomen ja Ruotsin yhteisaloitteeseen vahvistetusta rauhankumppanuudesta. Samalla hän kysyy: "kykeneekö Suomi ylläpitämään uskottavaa puolustusta turvautumatta yhteistyöhön joko kahdenvälisesti esimerkiksi Ruotsin kanssa tai liittymällä Natoon, mikä antaisi kollektiiviset turvatakuut".

Saman asian on esittänyt puolustusministeri Seppo Kääriäinen viime aikoina useissa eri yhteyksissä. Kääriäinen on arvioinut puolustuksemme tilaa aina 2010-luvun loppupuolelle. Aseteknologian kehitys merkitsee käytännössä sitä, että puolustusmateriaalin hinta kaksinkertaistuu seitsemässä vuodessa.

Kustannuspaineiden vuoksi nykyisen tasoisen suorituskyvyn ylläpitäminen edellyttää nykyistä 2, 3 miljardin euron puolustusbudjettia suurempaa rahoitusta tai merkittäviä uudelleenarviointeja. Suomen puolustusta suunniteltaessa onkin ratkaistavana kaksi peruskysymystä: Jatkaako Suomi sotilaallisesti liittoutumattomana? Kuinka suuren siivun olemme valmiita sijoittamaan puolustukseemme?

Lipposen ja Kääriäisen puheenvuorot näyttivät olevan kuitenkin liikaa hallituksen kahden koplalle. Pääministeri Vanhanen ei halunnut lainkaan arvioida puolustusministerinsä tai edeltäjänsä argumentaatiota. Hän tyytyi vain viittaamaan Keskustan puoluekokouksen kannanottoon, jonka mukaan Suomi jatkaa liittoutumattomana eikä Nato-optiota – ole tarve käyttää ensi vaalikaudella.

Valtiovarainministeri Heinäluoma taas totesi, että "vanhat kannat ovat voimassa". Mitä tämä lausunto SDP:n osalta tarkoittaa, voi kukin vain arvailla. Nimittäin Nato-kysymyksessä SDP:n sisälle mahtuvat kaikki mahdolliset vaihtoehdot: jäsenyydestä haaveileva ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Liisa Jaakonsaari, Nato-jäsenyyttä omalla tavallaan juntaava Paavo Lipponen sekä täysin kielteistä ja torjuvaa linjaa edustavat Tarja Halonen ja Erkki Tuomioja.

Joka tapauksessa kahden koplan lausunnoista syntyi se vaikutelma, että yhdessä yössä Keskusta ja SDP päättivät lyödä Nato-oven kiinni jopa seitsemäksi vuodeksi. Täytyy kysyä, oliko tämä täysin loppuun asti harkittu ja viisas ratkaisu. Mieleen tulevat tapahtumat viime vuoden joulukuulta, jolloin sama kopla päätti pikaistuksissaan muuttaa Suomen perustuslakia kriisinhallintalain käsittelyn yhteydessä kokemansa arvovaltatappion vuoksi. Tarkempi harkinta osoitti tämän olleen ylireagointia.

Suomalaiset tietävät historiasta, että turvallisuuspoliittinen ympäristömme voi muuttua nopeastikin. Kuinka moni osaa tänään arvioida esimerkiksi Venäjän presidentinvaalien jälkeistä kehitystä? Puolustus- ja turvallisuuspolitiikasta tarvitaan siksi avointa ja perusteellista keskustelua ennen kuin minkäänlaista sotilaallista ongelmaa on edes hahmotettavissa. Onneksi sellaista ei ole näköpiirissä.

Suomen puolustaminen ja sen eteen tehdyt ratkaisut edellyttävät kansalaisten laajaa tukea. Mahdollista päätöstä Suomen jäsenyydestä ei pidä tehdä salassa kabineteissa. Jäsenyydelle on oltava niin valtionjohdon, eduskunnan kuin kansalaisten selvä tuki..